

S. F. N.

APHORISMI PHILOSOPHICI,

QUOS,

*Suffrag. Ampliff. FACULTATIS Philosoph.
in. Reg. ad Auram Acad.*

PRÆSIDE,

VIRO MAX. REVEREND. atque CELEBER.

D: NO D OCT. CAROLO
MESTERTON,

Log. & Metaph. PROFESSORE Reg. & Ordin.
h. t. RECTORE MAGNIFICO,

Publico examini modestè submittit

JOSEPHUS MOLIIS,

Ostrobotniensis.

Die XV. Decemb. Anno MDCCLXIV.

ABOÆ,

Impressit JOH. CHRIST. FRENCKELL.

APHORISMUS I.

uemadmodum verissimum est gloriam Divinam esse finem absolute ultimum, ita & omnia, quæ Bailius ad hanc veritatem relegandam & adstruendam felicitatem creaturarum rationalium esse finem ultimum in medium protulit, absurdissima sunt. Nam DEUS est ens perfectissimum & plane independens, quod omnes, qui Atheismi furore non sunt fascinati, facillime nobis concedere existimaverimus. Hinc non potest non & ipsa voluntas Divina esse ejusdem indolis. Sed voluntas perfectissima motivis per-

perfectissimis, hoc est, bono in gradu optimo ad appetendum bonum hocce præ cæteris fertur; Aft si felicitas creaturarum rationalium esset finis absolute ultimus, hoc exinde sequeretur absurdum gloriam Divinam non fore bonum optimum sed felicitatem rationalium, adeo ut gloria Divina foret minus bonum quam felicitas laudata; Sed gloria Divina est complexus perfectionum Divinarum, hinc perfectiones Divinæ (hoc est ipse DEUS) felicitati creaturarum subordinarentur, adeo ut felicitas hæc bonitatis præstantia perfectiones Divinas plane infinitas superaret. Quod quam injurium sit in majestatem Divinam infinitam vel talpa cæcior videt. Hoc quod ex notatione voluntatis perfectissimæ jam demonstratum ivimus, etjam ex independentia voluntatis Divinæ deduci potest. Nam si voluntas Divina est independens, uti revera est, non sumit motiva volendi aliunde, quam ex ipsis perfectionibus Divinis; quia hoc non concesso voluntas Dei dependeret ab illis ipsis motivis, quæ sine ullo respectu ha-

bito ad perfectiones Divinas, ipsius DEI voluntatem ad appetendum bonum & aver-
sandum malum determinarent. Quod op-
pido absurdum est. Hinc felicitatem ratio-
nalium creaturarum non nisi in relatione ad
perfectiones suas, hoc est, inquantum cum
perfectionibus ejus infinitis congruat felici-
tas hæc DEUS sanctissimus intendit, hoc est,
felicitas rerum creatarum considerata sine
relatione ad perfectiones DEI immensas vo-
luntatem DEI permovere atque determina-
re non potest, sed inquantum ea cum per-
fectionibus DEI, hoc est, cum gloria DEI
illustranda conveniat atque concordet, intan-
tum quoque DEUS eandem ob solas suas
perfectiones vult. Hæc si Bailius recte per-
pendisset, facillime convinci potuisset absur-
ditatis sententiæ suæ monstruosissimæ.

APHOR. II.

Effugia illa, quæ Naturalistæ præser-
tim nostris temporibus in nuda poeniten-
tia, quam ad expianda peccata sufficere gar-
riunt, hi homunciones, quærent, non sunt
tanta,

tanta, ut, nescio qua furibunda vesania correpti, sibi aliisque incautis persuadere adnitantur. Peccata enim uti sunt innumera & infinite multa, ita & infinitarum consequentiarum unumquodque peccatum est. Unde quodvis peccatum ceu malum maximum & maxime horrendum infinitum excitare in homine deberet dolorem, quia alioquin gravitati peccati non responderet. Sed quum intellectus humanus sit finitus, qui tantum abest, ut immensam delictorum copiam sibi simul repræsentare valeat, ut ne unius quidem delicti consequentias & stupendam amplitudinem unquam rite perlustrare queat; & quum dolor in voluntate excitandus ex vivida & exacta mali moralis repræsentatione exoriatur, prono quasi alveo sequitur, mutilatas intellectus repræsentationes, quibus voluntati delictorum gravitatem exhibet, nunquam tantum excitare posse in homine dolorem, quantum infinita peccatorum multitudo & eorundem gravitas requirit. His iusta mentis lance pensitatis, quivis, nisi sciens volensque hallucinari voluerit, facil-

lime videbit, Naturalistarum poenitentiam, sine fide & apprehensione in satisfactionem Christi vicariam directa, lubrico admodum stare talo. Præter allata hoc quoque observatu dignissimum est, quod poenitentia, quatenus solo dolore in voluntate excitato absolvitur, nunquam justitiæ DEI læsæ facere queat, quod satis est, quamvis gravitas doloris infinitæ delictorum gravitati aliquin responderet. Nam peccata quævis facile deprehendit ejus esse indolis, ut præter passionem satisfactionem quoque requirant. Nam quemadmodum Debitor, qui pecunias creditas una cum bonis suis devorando consumsit, adeo ut nihil, quo illas creditori solveret, magis habeat, per poenitentiam, quæ vesaniam suam in totum improbat, jus creditoris exigendi pecunias mutuo datas, nunquam tollere potest, ita nec homo poenitentia angoreque animi sui, quantumvis exquisitissimo, peccata sua sine præstita satisfactione delere potest. At autumnant DEUM sine facta satisfactione ob solam agnitionem delictorum seu poenitentiam ex

gra-

gratia peccata delinquentibus condonare posse, sed vereor, ne DEO attribuant, quod perfectionibus ipsius summis repugnat. Nam si Lex Divina Naturalis est indispensabilis; uti revera est, nescio qua ratione DEUS, ceu ens absolute immutabile, posset approbare actionem contra legem indispensablem, id est, contra suas absolute immutabiles patratam.

APHOR. III.

Inter cætera, quæ res Christianas haud parum concutiunt, si non primum, certe nec ultimum sibi vindicat locum Deistarum opinio, qua mundum hunc sine Providentia Divina existentiam suam continuare non demonstrant, sed quasi furibundi irrisores hariolantur. Sed qui contingentiam mundi rite intelligunt, facillimo cum negotio se ab horum versipellium laqueis stygialibus expedire possunt. Nam quemadmodum mundus se ipsum existentia induere non valuit; ita nec eandem sine Divina sustentatione continuare ullo potest modo. Quod si possibile fo-

foret; Mundus in existendo continuandus, foret ipse causa sui ipsius ratione existentiae continuandae, seu quod idem est, existentia continuanda contineret in se rationem existentiae continuandae. Quis est, qui non videat in hac demonstratione circulum committi. Sed ut eo facilius incautos decipere queant, fingunt in prima creatione mundo divinitus esse concessam vim quandam continuandi existentiam; sed posito hoc, vis haec aut est necessaria aut contingens, si illud, vis haec nulla alia esse potest, quam potentia Divina, quia vis necessario existens est ipse DEUS; si vicissim hoc, quod scil. vis illa sit contingens, quaestio proposita recurreret: Utrum scil. illa vis ceu contingens posset existere sine manu Divina sustentatrice? quod vi antecedentium negandum est. Conf. Wallerii Praenot. Theol. Pars 2:da Cap. 2. §. 50.

APHOR. IV.

Inter caeteras absurditates, quae plerorumque veterum Philosophorum & recentiorum temporum Atheorum causam in totum de-

deformant, eminet Materia DEO coæterna. Nam si materia æterna foret possibilis, existentia ejus foret attributum essentiae materiae hoc est, existentia materiae, rationem sufficientem sui haberet in ipsa essentia, adeo ut posita essentia ceu determinante, poneretur existentia ceu determinatum. Sed essentiae rerum, utpote saniores Metaphysici contra Poiretum stabilitum eunt, sunt æternæ, absolute immutabiles & absolutæ necessariae; hinc quoque sùdo clarius sequeretur hoc, quod existentia materiae foret absolute immutabilis atque absolute necessaria. Quod quantum sanæ rationi & experientiae repugnat omnes, nisi utrisque lippire voluerunt oculis, sine ulla difficultate videre existimaverimus. Nam si materia absoluta existeret necessitate immutabilitateque, nullæ in toto rerum systema mundanum absolventium ambitu, jam viderentur mutationes, sed totum, quantum sit, præsens hoc universum, semper nobis invariabilem præberet faciem, nosque una cum illo absoluta existeremus necessitate. O! vesaniam

nunquam satis deplorandam. Unde quæso! tot & tam infinitæ rerum mutationes & vicissitudines, quas quotidie oculis conspiciamus nostris; originem ducunt suam?

APHOR. V.

Licet arrogantiam magis quam sanam mentem redolere quivis videat quæstionem: Utrum DEUS ab æterno mundum creare potuerit? & quænam sit ratio cur DEUS hunc mundum prius creatum non voluerit, quam jam creatus est? Multum tamen laboris resolutio hujus quæstionis viris, alioquin ingenio & subacto iudicio maxime conspicuis, excitavit, adeo ut non uno eodemque modo, nec uno eodemque successu in eadem decidenda componendaque se expedierent. Nonnulli enim ejus enodationem impossibilem esse putabant, adeo ut totam quæstionem concedendam, h. e. mundum potuisse ab æterno vel ante quædam secula, quam creatus est, creari, arbitrati sunt. Nonnulli confugiunt ad libertatem DEI atque sapientiam summam, quam rationes quidem sufficientissimas, sed nobis in hac mortalitate im-

impervestigabiles habuisse adferunt, cur non prius condiderit mundum quam jam creatus est. Nonnulli denique utrumque absurdum esse dicunt, sed qua ratione, ex nodo hocce Gordio sibi expediundum sit, non conveniunt. Sed ex illis, quæ in antecedente Aphorismo attulimus, patet materiam æternam esse purum putum figmentum & contradictorium quid. Hinc ut mundus materialis initium habeat necessum est, & quod de mundo materiali, id etiam de immateriali valet. Sed deducere existentiam suam seu creari ab æterno & initium habere, seu a puncto quodam temporis existere incipere, contradictionem eandemque apertissimam involvit in adjecto. Mundus est complexus rerum mutabilium & successivarum, sed seriem successivarum concipere sine initio æque difficile est, ac ducere lineam sine ullo puncto, a quo duci incepit; in æternitate vero nihil prius nihil posterius est, sed omnia sunt simultanea, vi definitionis; quia vera genuinaque æternitatis notio durationem indefectibilem & simultaneam insert. Hinc itaque
ab

absolute impossibile est mundum ab æterno creari. Unde & insimul clarissime elucescit mundum non potuisse prius creari quam creatus est. Nam qui hoc ceu possibile concipiunt, notionem æternitatis successionibus obnoxiam fingunt; sed posita successione, ponantur res sibi invicem succedentes, necessum est. Ast ante mundum creatum nihil aliud existebat, quam DEUS, qui nullam mutabilitatem & successionem non admittit. Unde vel nobis non monentibus patet mundum non potuisse prius creari; quia hæc locutio præsupponit durationem successivam, quæ ante mundum creatum nulla erat.

TANTUM.

